

Conferència “Victoriano Muñoz Oms: una vida, un enginyer”

A càrrec de Francisco Guarner Muñoz
Institut Municipal d'Acció Cultural, Lleida, 9 d'abril de 2010

GRANS OBRES D'INFRAESTRUCTURA A LLEIDA

Excm. Sr. Alcalde, Autoritats, Senyores i Senyors

Bona tarda a tothom,

En aquest context de desenvolupament de les infraestructures de la ciutat de Lleida, només puc començar dient que Victoriano Muñoz Oms estaria orgullós de la seva ciutat. Nosaltres els que el varem conèixer, orgullosos per aquest reconeixement de l'Ajuntament per l'Avinguda Victoriano Muñoz Oms.

És en aquesta ciutat com sempre ho recordava, on va néixer l'11 d'abril de 1900, població que en aquell moment comptava amb 21.432 habitants; i on va descobrir la seva vocació d'Enginyer de Camins i la qual va encaminar tota la seva vida personal i professional.

100 anys d'una vida dinàmica, intensa i engrescadora per a ell i pels que l'envoltaven. Victoriano Muñoz Oms era una persona entusiasta, tenaç, inquieta i imaginativa, avançat en el seu temps com mostra tots aquells projectes que en els que va ser partícip.

1. El Pla General d'Obres Públiques de Catalunya de 1935
2. El Pla Nacional de Carreteres de l'Estat de 1937
3. La creació de MIPSÀ (Minera Industrial Pirenaica S.A.) en 1931
4. El desenvolupament del Noguera Ribagorçana i la creació d'ENHER en 1946
5. La creació de ROLDÁN d'acers especials en 1957
6. El Pla General d'Aigües de Catalunya de 1957
7. El Projecte de la Autovia i Integració Econòmic i Social de les Costes de Garraf en 1972

La seva vida és una concatenació d'actuacions i vivències, passejant de petit per la ribera del Segre i veien els camions i les obres de la Canadenca va dir “_ Jo vull ser d'aquests”_, i va decidir en 1916 anar a estudiar per Enginyer de Camins a Madrid.

En 1924 torna a la seva ciutat natal de Lleida, on es casa amb Carme Cava Comabella. Aleshores comença la seva carrera com contractista d'obres i entre les quals va fer la pavimentació de la Rambla Ferran.

En 1925 ingressa a la Diputació de Lleida com Director de Vies i Obres Públiques, fins a 1935 i des de on imprimeix les seves iniciatives en el desenvolupament de les comunicacions territorials, de vies i ferrocarrils entre ells, el projecte de “ La Pallaresa” (Línia ferroviària de Lleida a Sant Gironç, França) pel túnel internacional del pas de Salau, i la redacció del “Pla Preferent de Camins Veïnals” signat el 19 de setembre de 1928 pel propi General Primo de Rivera.

D'aquesta etapa destacar una reflexió que ell recordarà sempre “_Un només es pot dedicar a fer una sola cosa, si la vols fer ben feta_”.

En 1935 el Conseller d'Obres Públiques de la Generalitat de Catalunya, Josep Mª Vallès i Pujals l'hi encomana la redacció del Pla General d'Obres Públiques de Catalunya, i del que a continuació en Josep Mª Carreras ens desglossarà i comentarà els principals trets i abast del mateix. Va constituir un equip molt senzill però bé coordinat de 6 ó 7 persones a Girona, Tarragona, Lleida i Barcelona per a dur-li-ho a terme en el breu termini de sis mesos. La Guerra Civil va truncar la seva implementació.

En 1936 ha de marxar de Catalunya i anar a l'exili. Se'n va només amb la seva dona, els fills, una gavardina i dos llibres, un d'Enginyeria d'Obres Hidràuliques i un altre de Mecànica Elàstica. En 1937 a Madrid, és nomenat ponent per redactar el Pla Nacional de Carreteres de l'Estat.

Torna a Barcelona en 1939 com Regidor de l'Ajuntament de Barcelona, encarregat de l'habilitació del Port Franc, de l'ampliació del Metro Transversal i dels enllaços ferroviaris fins a 1941, en que assumeix la direcció de MIPSÀ, empresa minera dels Pirineus, i un repte molt important com és el Projecte d'aprofitament integral del Noguera Ribagorzana.

Com ell creia “_ el creixement d'un país requereix la seva independència i autosuficiència energètica i d'infraestructures”_ Al març de 1943 s'aprova el Projecte, i es constitueix ENHER al desembre de 1946, sota la presidència de José Mª Aguirre i Victoriano Muñoz Oms com Director Gerent.

El seu nom, Empresa Nacional Hidroelèctrica del Ribagorzana li ve d'aquells que li van donar suport, el propi Noguera Ribagorzana per les seves possibilitats energètiques i els recursos econòmics de l'Institut Nacional de Industria mitjançant la intervenció del seu President Marqués de Suanzes, no sense falta de presentacions i discussions amb el propi Cap de l'Estat Francisco Franco.

En 1947 s'inicien les obres de Senet, Bono i Escales, i posteriorment les de Caldes, Canelles, Santa Ana, Pont de Montanyana, Pont de Suert, Maquinença i Ribarroja. En 11 anys és varen inaugurar les 10 centrals i totes les infraestructures complementàries de conduccions, canonades forçades, xarxes de carreteres i camins, i la fàbrica de ciment de Xerallo.

Durant aquests anys va crear una gran família, la seva dona i els seus 6 fills entusiastes i dinàmics que li varen fer costat en tot moment, i els amics i companys. Va crear un entorn de treball il·lusionant malgrat les dificultats tècniques i de comunicacions: “_ és indispensable_ com ell deia _ que el treball es realitzi amb alegria i trobar-se bé a l'empresa perquè aquesta és la clau de l'eficiència per a l'èxit total_”

Va desenvolupar tot un sistema de producció i aprofitament hidroelèctric, però també una obra social amb escoles, habitatges i patronat mèdic per al personal i treballadors de l'empresa, i la denominació d 'Aigües Tortes com Parc Nacional.

El primer contracte d'interconnexió i venda d'energia d'Espanya a França en 1962 va suposar la seva dimissió al front del Projecte al que havia donat una gran part de la seva vida. Tots s'interrogaven en 1963 d'aquest esdeveniment. En les seves paraules “_ podem patir però mai no podem perdre_”

En 1964 reingressa al Cos d'Enginyers de Camins de l'Estat i és nomenat Cap d'Obres Públiques de la província de Tarragona. En 1966 és nomenat Director Regional de Carreteres de Catalunya i Balears, i posteriorment en 1970 Director de Planejament de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Entre les seves obres destacar l'Avinguda Meridiana de Barcelona, l'Autovia de Castelldefels, l'Autopista de Barcelona a Molins de Rei, el Pont d'Amposta sobre l'Ebre i la Plaça de les Glòries.

En 1973 per la seva inquietud i empena amb la professió d'Enginyers de Camins, assumeix la Presidència del Patronat per la creació de la Escola de Camins a Barcelona.

Té sens dubte moltes condecoracions i reconeixements professionals:

- Carrer a Pont de Suert en 1954 i Medalla d'Or en 1972
- Medalla d'Or de la ciutat de Lleida en 1956
- Gran Creu del Mèrit Civil en 1956
- Acadèmic de número de la Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona en 1965
- Medalla d'Or de la ciutat de Tarragona en 1966
- Gran Cruz de Caballero de la Orden Imperial del yugo y las flechas en 1968
- Les 8 medalles d'Or de la ciutat de Barcelona en 1972
- Medalla d'Or d'ENHER en 1972
- Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya en 1982
- Medalla d'Or del Colegio Nacional de Ingeniero de Caminos, Canales y Puertos en 1984
- Insígnia d'Or del Cuerpo de Ingeniero de Caminos, Canales y Puertos en 1990
- Doctor Honoris Causa per la Universitat Politècnica de Catalunya en 1993
- Medalla Ildefons Sardà del Col·legi d'Enginyers, Camins i Ports de Catalunya en 1994
- Medalla d'Or de la Universitat de Lleida en 1998

Si bé la seva valia i il·lusió va ser la seva família i la seva dona, i que ens va deixar en 1990, així com tots els projectes d'infraestructures i energia que va posar en marxa, i l'empresa d'acers especials ROLDÁN de la que va ser el seu Conseller Delegat fundador, precursora de l'empresa que anys més tard varen crear Banesto i un grup industrial japonès, Acerinox, líder del mercat mundial d'acers inoxidables, dirigida i presidida posteriorment pel seu fill Victoriano Muñoz Cava.

Tanmateix estava molt orgullós d'aquells altres projectes que no van veure la llum com l'Autovia de les Costes de Garraf i especialment del Pla d'Aigües de Catalunya presentat en 1957 i que en anys següents va continuar insistint per la importància que considerava per a Catalunya d'aquest transvasament del riu Segre que permetria regar el camp de Tarragona i resoldre l'abastament de aigües de la ciutat de Barcelona.

Aquests són els grans trets de la vida d'una persona, de la figura d'una persona compromesa en sí mateix i amb l'entorn social que l'envoltava. Una persona que reunia els tres components de les característiques actuals d'un directiu:

1. Fermesa i precisió en la gestió.
2. Dinamicitat i emprenadorisme amb una visió de llarg termini.
3. Empatia i motivació de líder en la creació d'equips i el seu entorn humà.

En l'any 2000 pocs mesos després de la seva mort, la Universitat Politècnica de Catalunya juntament amb ENDESA-FECSA-ENHER varen crear la Càtedra “Valors Humans a l'Enginyeria Victoriano Muñoz Oms” i des de la qual us estic avui parlant, i que més enllà de l'homenatge a la seva obra i memòria es va constituir a fi de trametre aquells valors i exemples de treball i dedicació des de l'enginyeria civil a la societat.

Moltes gràcies a tots vostès per la seva assistència. Bona tarda